
BUDOUCNOST HOSPODÁŘSKÝCH DĚJIN NA ČESKÝCH VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Radek Soběhart, František Stellner*

Ve svém příspěvku se zabýváme otázkou současného postavení hospodářských dějin jako teoretického rámce vědní specializace a vysokoškolského studijního oboru v České republice. Ten je pro naši interpretaci do velké míry ovlivněn nedostatečnou teoretickou úrovní v české historiografii, což se týká nejen hospodářských dějin, ale i historie jako celku. Většina historiků se teoretickým otázkám vyhýbá, považuje je za zbytečnou komplikaci a raději se odvolává na tradici či stávající institucionální zázemí. Náš příspěvek zamýšlíme především jako počátek diskuse o povaze, obsahu a možném rozvoji hospodářských dějin. Proto se v této studii nejdříve zabýváme současným vymezením obsahu hospodářských dějin, jež vychází ze středoevropské tradice výuky hospodářských a sociálních dějin jako jednoho vědního a studijního oboru. Dále stručně analyzujeme příčiny vzniku tohoto spojení, náplň a možnosti rozvoje hospodářských dějin ve vazbě na sociální dějiny a na závěr odpovídáme na otázku, zda mohou hospodářské dějiny existovat jako samostatná disciplína, na jaké teoretické bázi by mohly stát a odkud by mohly čerpat metodologickou inspiraci.

Středoevropské pojetí hospodářských a sociálních dějin

Během socialistické éry zůstávalo jediným střediskem zaměřeným výlučně na hospodářské dějiny specializované pracoviště (od roku 1990 pod názvem katedra hospodářských dějin) na Vysoké škole ekonomické v Praze. Po nabytí politické i badatelské svobody vznikla i další pracoviště. Z nich zaujala klíčové místo ve výzkumu i vzdělávání katedra hospodářských a sociálních dějin, založená v roce 1990 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Jeden ze zakladatelů, Zdeněk Jindra, vymezil její roli: „*HSD (hospodářské a sociální dějiny – pozn. RS,FS) jsou jednou z dílčích historických vědních disciplín podobně jako dějiny umění, dějiny divadla a filmu, dějiny státu a práva, dějiny politické, dějiny vojenství, dějiny církevní aj. Mezi těmito disciplínami mají HSD namnoze klíčové postavení a plní zde integrující funkci: zkoumají základní vývojové faktory a tendence v oblasti hospodářské a sociální a prolínají potom do dílčích disciplín po obsahové i metodické stránce, napomáhajíce jejich historickému poznání zejména při kauzální analýze (interpretaci) historických faktů a při formulování závěrů a generalizací (syntézy).*“¹

---

* Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta (sobehart@vse.cz; stellner@vse.cz).

Příspěvek vznikl v rámci projektu *Vztah ekonomie, práva a politiky na příkladu Velké hospodářské krize v Německu*, který je registrován u Grantové agentury České republiky pod registračním číslem 402/09/0316.

1 Jindra, 1992, s. 261.

Podle jejich představ měly hospodářské a sociální dějiny představovat dílčí historickou disciplínu v rámci historie jako celku, to znamená, že měly mít stejné postavení jako například politické či kulturní dějiny. Nové pracoviště se distancovalo od historiografie hospodářských dějin a sociálních dějin komunistické éry, navázalo na prvorepublikovou tradici² a přihlásilo se k německému modelu pojetí hospodářských dějin a sociálních dějin, což jen potvrdilo převahu německého teoretického diskursu v českém/československém prostředí.³ Zde docházíme k dílčímu závěru této studie: přestože se v českém prostředí nejčastěji pojímají hospodářské dějiny a sociální dějiny jako celek, v Evropě a v USA se odlišují dva základní přístupy. Na jedné straně stojí německý, který preferuje hospodářské a sociální dějiny, na straně druhé se jedná o přístup zejména amerických historiků, kteří se zasazují o odlišení hospodářských dějin a sociálních dějin,⁴ neboť oběma přístupům přisuzují „imperální“ nároky v rámci paradigmatu historické vědy.

Zmíněné středoevropské pojetí se datuje od přelomu 19. a 20. století, kdy byl ve Vídni založen odborný časopis „Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte“. Jeho zakladatelé se snažili vymezit vůči ekonomům, tehdy označovaným za národohospodáře, již se zabývali soudobými otázkami hospodářství a sociální politiky. Ovšem pod vlivem tehdy mainstreamové „mladší historické školy“ používali tito národohospodáři historii jako „arzenál“ statistických a historických faktů, které jen potvrzovaly jejich obecné teoretické závěry. Na straně druhé se badatelé hospodářských a sociálních dějin snažili vymezit vůči zcela převládajícím politickým dějinám, které se soustředily na popis událostí „vítězných“ osobností či národních států.⁵ Právě omezení tvůrčí a badatelské svobody pouze na politické dějiny stálo za zrodem spojení hospodářských a sociálních dějin. Důsledkem byl defenzivní postoj vůči politickým dějinám v historiografii a mladší historické škole v ekonomii. V podstatě spojili bádání o hospodářství a společnosti, aniž došlo k hlubšímu teoretickému zdůvodnění této symbiózy.

Další významný přelom ve vývoji „středoevropského“ pojetí hospodářských dějin a sociálních dějin jako celku nastal v šedesátých letech 20. století ve Spolkové republice Německo, kdy v rámci založení nových univerzit a dalších oborů na tradičních univerzitách vznikly také nové katedry hospodářských a sociálních dějin. Obor tím získal pevný institucionální základ, aniž by však doplnil chybějící teoretický obsah. Zároveň se v této době objevil model hospodářských a sociálních dějin jako most spojující hospodářský a sociální kontext dané historické události. Nadále se vymezoval vůči ekonomii a politickým dějinám, ale na straně druhé se stále více otevíral různým přístupům zejména z oblasti sociálních dějin.⁶

2 Jindra, 1992, s. 301.

3 Na tuto středoevropskou tradici se odvolává i další pracoviště hospodářských a sociálních dějin v České republice – Centrum pro hospodářské a sociální dějiny Ostravské univerzity, které vzniklo v roce 2008, srov. <http://ff.osu.cz/chd/index.php?kategorie=35106>.

4 K základnímu rozlišení srov. Soběhart, 2006, s. 5–9.

5 Walter, 2005, s. 433.

6 Bouvier, 1972, s. 383–384.

Jaký byl vztah hospodářských a sociálních dějin v rámci vzájemného spojení? Na přelomu 19. a 20. století hrály klíčovou roli hospodářské dějiny, zatímco sociální dějiny byly spíše „přívěskem“, jenž neměl rozhodující vliv na problémy a otázky, které badatelé tehdy řešili. Tento poměr se změnil v šedesátých letech 20. století, kdy nastal „boom“ sociálních dějin, které se z dílčí historické disciplíny změnily v „imperiální“ konstrukt historie jako celku. Toto pojetí se nejvíce prosadilo v západoněmecké vědě v konceptu tzv. historické sociální vědy (Historische Sozialwissenschaft) či dějin společnosti (Gesellschaftsgeschichte). Zástupci tzv. bielefeldské školy integrovali politické, sociální, hospodářské a kulturní dějiny do jednoho celku a pomocí různých teoretických modelů usilovali o vytvoření nového paradigmatu historické vědy.⁷ Historici sociálních dějin předložili řadu nových metodologických koncepcí, díky nimž se sociální dějiny staly nejdynamičtější se rozvíjejícím přístupem v historické vědě posledních čtyřiceti let, a hospodářské dějiny byly stále více vytlačovány na okraj zájmu badatelů. Stoupenci sociálních dějin také patřili k prvním, kteří se metodologicky střetli o primát historického výzkumu s politickými dějinami a jimž se podařilo zlomit „tradicionalistický“ přístup k politickým dějinám, který trval od poloviny 19. století. Vítězné tažení sociálních dějin zastavil až na přelomu osmdesátých a devadesátých let 20. století dynamický nástup kulturních dějin. Můžeme konstatovat, že v současné době nepovažují sociální historici spojení s hospodářskými dějinami za primární, své metodologické závěry formulují ve střetu s kulturními dějinami, sociální dějiny ve všech ohledech zcela převažují nad hospodářskými dějinami.

Nové impulsy ve druhé polovině 20. století

Od šedesátých let 20. století se začaly proměňovat také hospodářské dějiny, a to zejména díky impulsům ze strany ekonomů ve Spojených státech amerických.⁸ Tito kliometristé položili základy tzv. nových hospodářských dějin (New Economic History) aplikací matematických modelů a ekonomické teorie na historickou realitu a na základě svého zkoumání zpochybnili řadu tehdy pevně daných závěrů. Tento přístup se stal od sedmdesátých let 20. století vzorem pro pojetí hospodářských dějin na ekonomických fakultách, což znamenalo, že hospodářské dějiny v klasickém pojetí přestaly být povinným kurzem na ekonomických fakultách, a proto se ve velké míře začaly rušit ústavy a katedry hospodářských či hospodářských a sociálních dějin. Výuka hospodářských dějin byla začleněna do kurzů dějin ekonomických teorií a kurzů kliometrie. V téže době sice na filozofických fakultách vznikla řada kateder hospodářských a sociálních dějin, což však nemohlo vyvážit ztrátu pracovišť na ekonomických fakultách, neboť největší deficit spočíval v nedostatku kontaktů s různými ekonomickými teoretickými přístupy. Následkem této skutečnosti se hospodářskými dějinami zabývali převážně historici bez ekonomických znalostí, což velmi ztížilo možnost dojít k relevantním závěrům.

⁷ Velmi dobrý přehled o vývoji sociálních dějin v západní Evropě po roce 1945 podal český historik F. Svátek, srov. Svátek, 1997, s. 67–107; Wehler, 1986, s. 33–34.

⁸ Ovšem větší zájem o historii mezi ekonomy byl dán především změnou paradigmatu ekonomie, kdy se určitá skupina ekonomů stále více klonila k pojetí ekonomie jako společenské vědy, srov. Solow, 1985, s. 328.

Vedle kliometrie se v současné době stále více ekonomů opět přiklání k antropologickému pojetí lidské osobnosti a více prostoru než dosud věnují různým kulturním kódům, emotivnímu chování či dlouhodobým trendům v rámci rozhodování jednotlivce.⁹ Z těchto kořenů vycházejí v současné době dva nejdynamičtější přístupy hospodářských dějin – nová institucionální ekonomie (New Institutional Economy)¹⁰ a evoluční ekonomie (Evolution Economy)¹¹. Ani moderní přístupy v hospodářských dějinách nečerpají podněty ze sociálních dějin, nýbrž z ekonomie, tudíž také ony se dívají jiným směrem než je „utužování“ spojení hospodářských a sociálních dějin. Hospodářské dějiny se také intenzivněji profilují jako samostatný obor, který nepotřebuje „pomocné“ spojení s jinou okrajovou disciplínou. „Novými“ hospodářskými dějinami se stále více zabývají ekonomové než historici, kteří se vesměs nevěnují soudobé ekonomické teorii.

Alternativy vývoje hospodářských a sociálních dějin

Jaké jsou dnešní alternativy vývoje oboru hospodářských a sociálních dějin v České republice? Vidíme tři možnosti: a) pokračování dosavadního „defenzivního“ konceptu hospodářských a sociálních dějin; b) odloučení hospodářských dějin od sociálních dějin a jejich profilace; c) koncept „ofenzivního“ integrujícího společenskovědního přístupu.

Defenzivní spojení hospodářských a sociálních dějin zatím v České republice převládá. Jeho stoupenci se odvolávají na teoretické přístupy šedesátých a sedmdesátých let 20. století a hospodářské a sociální dějiny chápou jako protiváhu převládajícím politickým dějinám.¹² Tento přístup se opírá o relativně silnou institucionalizovanou podporu, ale zároveň mu napomáhá také nízká úroveň teoretické diskuse o politických, hospodářských a částečně i sociálních dějinách.¹³ Negativem tohoto přístupu v rámci České republiky je převažující nezájem odborníků z jiných vědních oborů, ale i samotných historiků o díla orientující se zejména na hospodářské a sociální dějiny. S tím souvisí obecná otázka, která zatím zůstává v české historiografii nezodpovězena, proč vlastně spolu mají tak úzce spolupracovat pouze hospodářské a sociální dějiny? Uvědomujeme si však, že přesvědčivou odpověď neposkytla ani světová historiografie. Objevily se sice hlasy volající po větším sblížení obou přístupů, a to v rámci „... *deekonomizace hospodářských dějin a reekonomizace sociálních dějin*“¹⁴, ale v podstatě i zde se autoři jen stavěli za otevření hospodářských a sociálních dějin

9 Souhlasíme s názorem hospodářského historika Petera Mathiase, který dělí ekonomické dějiny na „hard economic history“, tj. přístup, který je ovlivněn právě různými statistickými a matematickými modely, a na „softer economic history“, jež více inklinuje k sociálně-kulturnímu kontextu dané skutečnosti, srov. Mathias, 2006, s. 52.

10 Voigt, 2008; Wischermann, 1998, s. 21–33.

11 Walter, 2005, s. 445; Döpfer, 2009, s. 53–76.

12 Tento přístup ovlivnil také otevření nové magisterské specializace a doktorského oboru „Hospodářské a politické dějiny“ na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze. I zde jsou hospodářské dějiny jako obor považovány za příliš „slabé“, a proto se zvolilo jejich spojení s politickými dějinami. Srov. Stellner, 2009, s. 85–89.

13 Kromě vysokoškolských pracovišť jmenujme profesní organizaci Společnost pro hospodářské a sociální dějiny, která se snaží tento přístup dále propagovat.

14 Tilly, 1991, s. 647.

novým metodologickým přístupům. Tím pádem stále převládá tradiční přístup k hospodářským a sociálním dějinám jako mostu mezi různými metodologickými přístupy.¹⁵ Ve výsledku se pojetí hospodářských a sociálních dějin často jen přiklání k metodologickým impulsům, jež přicházejí ze sociálních dějin (historická antropologie, urbanizace, modernizace) a z hospodářských dějin (institucionální ekonomie, evoluční ekonomie). Můžeme konstatovat, že tento koncept těžší spíše z „tradice“ a nenabízí příliš mnoho možností pro další metodologický rozvoj.¹⁶

Stále větší specializace v rámci jednotlivých přístupů přispěla k tolik diskutované krizi oboru hospodářských a sociálních dějin i k tomu, že se stále více autorů přiklání k tomu, aby se obě disciplíny oddělily a pokračovaly vlastní cestou.¹⁷ Právě separace obou pojetí je budoucností sociálních dějin a hospodářských dějin v západní Evropě a USA, neboť tam existují nutné institucionální základy – odborné časopisy, ústavy, katedry atd. Navíc to oběma směrům umožní využít širší metodologické nabídky dalších příbuzných oborů.

Integrující a interdisciplinární koncept

Jak by se mohly vyvíjet hospodářské dějiny v České republice v nejbližším období? Předpokládáme, že i v České republice dojde k odluce hospodářských a sociálních dějin, a to zejména na institucionální úrovni, tj. sociální dějiny najdou útočiště na filozofických fakultách, hospodářské dějiny na ekonomických fakultách. Tomu musí předcházet důkladná teoretická diskuse o nutnosti oddělené specializace institucionalizovat a inkorporovat hospodářské dějiny do bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů na ekonomických fakultách a sociální dějiny na filozofických fakultách.¹⁸

Co se týče integrujícího, interdisciplinárního konceptu, znamenalo by to věnovat pozornost samotného tématu na úkor rozboru jednotlivých metodologických přístupů. Možnou aplikaci lze ilustrovat například na tématu nezaměstnanosti. Jedná se o téma hospodářských dějin, kde se zkoumá propad příjmů státu či zvýšené výdaje státu na sociální programy? Nebo o téma sociálních dějin s analýzou rozsahu sociálního státu či „masové“ nezaměstnanosti? Či náleží k politickým dějinám, které zkoumají alternativy řešení nezaměstnanosti v programech jednotlivých politických stran? Nebo snad spadá do kulturních dějin, jež se zaměřují například na radikalizaci dlouhodobě nezaměstnaných či na psychologický účinek propadu příjmů pro jednotlivé rodiny? Nebylo by prospěšnější zabývat se nezaměstnaností jako celkem?

Jak by se přijetí tohoto konceptu odrazilo na samotné práci historika? Vedle různých přístupů by bylo v podstatě irrelevantní, zda se autor pokládá za ekonoma, historika,

15 Fischer, 1986, s. 55.

16 V tomto kontextu pokládáme za velmi přínosnou diskusi mezi německými historiky o budoucnosti oboru hospodářské a sociální dějiny, jež proběhla v polovině devadesátých let 20. století, srov. Wirtschafts- und Sozialgeschichte – Neue Wege? 1995, s. 387–422.

17 Ziegler, 1997, s. 407–408.

18 Zároveň se asi diskuse nevyhne ani otázce paradigmatu ekonomických věd a postmoderní revizi ekonomie, srov. Hodgson, 2001, s. 346; McCloskey, 2001, s. 102–128; Lipka, 2010, s. 427–442.

psychologa či politologa. Badatel ve společenských vědách by měl znát základní teoretické přístupy příbuzných společenskovědních oborů, prakticky zvládat zásady psaní odborného textu, práci s prameny, kritiku pramenů a literatury. Přitom by nemusel povinně absolvovat čtyři až deset oborů, mohl by využít nabídky hlavních a vedlejších specializací, jak je zcela běžné v západní Evropě, a v současnosti na některých českých vysokých školách možné díky systému ECTS.

Institucionální základna i vzdělávací soustava by měla vést k „podpoře rozvoje nového typu multidisciplinárního vzdělance – vznik zvláštního typu vzdělance, ‘vzdělance ve společenských vědách’“¹⁹. Ovšem nejde jen o předstíranou interdisciplinaritu, o níž se sice velmi často hovoří, ale jež se jen sporadicky realizuje. Prvním krokem k výše vytyčenému cíli bude nejspíše vytváření větších výzkumných týmů, sdružující badatele z jednotlivých specializací, což samo o sobě povede ke zpochybnění orientace společenských věd na jednotlivce-specialistu v dílčím segmentu vědního oboru. Tento standard ovšem není ve společenských vědách obvyklý v západní Evropě ani USA, natož v České republice a jeho prosazení považujeme v současné době za nereálné.

Literatura

- BOUVIER, J. 1972. Die Einheit der Wirtschafts- und Sozialgeschichte. In WEHLER, H.-U. (ed.). *Geschichte und Ökonomie*. Köln : Kiepenheuer und Witsch, 1972, s. 375–384.
- DÖPFER, K. 2009. Wie viel Geschichte braucht die Ökonomie? Das Verhältnis von Theorie und Geschichte in evolutionstheoretischer Interpretation. *Jahrbuch für Wirtschaftsgeschichte*. 2009, H. 1, s. 53–76.
- FISCHER, W. 1986. Sozialgeschichte und Wirtschaftsgeschichte. In SCHIEDER, W.; SELLIN, V. (ed.). *Sozialgeschichte in Deutschland. Entwicklungen und Perspektiven im internationalen Zusammenhang*. Göttingen : Vandenhoeck und Ruprecht, 1986. Bd. I., Die Sozialgeschichte innerhalb der Geschichtswissenschaft, s. 53–66.
- GERŠLOVÁ, J. (ed). 2010. *Co by tomu řekl Johann Becher? Kulatý stůl k dějinám podnikání*. Praha : Professional Publishing, 2010.
- HODGSON, G. 2001. *How Economics Forgot History. The Problem of Historical Specificity in Social Science*. London; New York : Routledge, 2001. ISBN 978-0415257176.
- JINDRA, Z. 1992. Teze ke koncepci oboru a Katedry hospodářských a sociálních dějin na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. *Hospodářské dějiny*. 1992, roč. 20, s. 261–266.
- JINDRA, Z. 1992. Ustavení Katedry hospodářských a sociálních dějin na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v roce 1990 a její počáteční úkoly. *Hospodářské dějiny*. 1992, roč. 20, s. 299–305.
- KORNAI, J. 2008. Obory společenských věd: odluka nebo spolupráce? *Politická ekonomie*. 2008, roč. 56, č. 1, s. 5–16.
- LIPKA, D. 2010. Předmět zkoumání ekonomie – co ekonomové umí říci a o čem musí mlčet. *Filosofický časopis*. 2010, roč. 58, č. 3, s. 427–442.
- MATHIAS, P. 2006. Economic History: Still Living with the Neighbours. *The Journal of European Economic History*. 2006, vol. 35, no. 1, s. 39–53.
- McCLOSKEY, D. 2001. The Genealogy of Postmodernism: An Economist's Guide. In CULLENBERG, S.; RUCCIO, D. F. (ed.). *Postmodernism, Economics and Knowledge*. London; New York : Routledge, 2001, s. 102–128.
- SOBĚHART, R. 2006. Hospodářské dějiny jako věda. In STELLNER, F. (ed.). *Hospodářské dějiny (16.–20. století)*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006, s. 5–9.

19 Kornai, 2008, s. 12.

- SOLOW, R. M. 1985. Economic History and Economics. *The American Economic Review*. 1985, vol. 75, no. 2, s. 328–331.
- STELLNER, F. 2009. Hospodářské a sociální dějiny na Katedře hospodářských dějin NF VŠE v Praze (tradice, výsledky a výhled). In STELLNER, F.; SOBĚHART, R. (ed.). *Hospodářské dějiny v České republice na počátku 21. století*. Sborník z konference konané 9. listopadu 2007 na KHD NF VŠE v Praze. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009, s. 85–89.
- SVÁTEK, F. 1997. Co jsou sociální dějiny? In JINDRA, Z. (ed.). *Úvod do studia hospodářských a sociálních dějin*. Praha : Karolinum, 1997. Svazek 1, O předmětu bádání, genezi a historiografii oboru, s. 67–107.
- TILLY, Ch.; TILLY, L.; TILLY, R. 1991. European Economic and Social History in the 1990s. *Journal of European Economic History*. 1991, vol. 20, no. 3, s. 645–671.
- VOIGT, S. 2008. *Institucionální ekonomie*. Praha : Alfa nakladatelství; Liberální institut, 2008.
- WALTER, R. 2005. Die Metaphysik des „Bindestrichs“. Was hält die Wirtschafts- und Sozialgeschichte zusammen? In SCHULZ, G. (ed.). *Sozial- und Wirtschaftsgeschichte. Arbeitsgebiete – Probleme – Perspektiven*. Stuttgart : Franz Steiner Verlag, 2005, s. 9–20.
- WEHLER, H.-U. 1986. Sozialgeschichte und Gesellschaftsgeschichte. In SCHIEDER, W.; SELLIN, V. (ed.). *Sozialgeschichte in Deutschland. Entwicklungen und Perspektiven im internationalen Zusammenhang*. Göttingen : Vandenhoeck und Ruprecht, 1986. Bd. I., Die Sozialgeschichte innerhalb der Geschichtswissenschaft, s. 33–52.
- Wirtschafts- und Sozialgeschichte – Neue Wege? Zum wissenschaftlichen Standort des Faches. *Vierteljahresschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte*. 1995, Jg. 82, H. 3, s. 387–422.
- WISCHERMANN, C. 1998. Vom Gedächtnis und den Institutionen. Ein Plädoyer für die Einheit von Kultur und Wirtschaft. In SCHREMMER, E. (ed.). *Wirtschafts- und Sozialgeschichte. Gegenstand und Methode*. Stuttgart : Franz Steiner Verlag, 1998, s. 21–33.
- ZIEGLER, D. 1997. Die Zukunft der Wirtschaftsgeschichte. Versäumnisse und Chancen. *Geschichte und Gesellschaft*. 1997, Jg. 23, H. 3, s. 405–422.

FUTURE OF ECONOMIC HISTORY AT THE CZECH UNIVERSITIES

Abstract: The article deals with the question of the present position of economic history as a theoretical framework of scientific specialization and university study branch in the Czech Republic. It focuses on the Central European tradition and analyzes reasons for the connection between economic and social history. It concentrates on the question whether economic history can exist as an autonomous discipline, on which theoretical basis economic history could be built, and from where to derive methodological inspiration. The authors claim that currently the social historians do not consider the connection with economic history as pivotal. They regard the position of economic history as inferior and according to them the dominant role of social history prevents them from dynamic methodological development. They believe that possible alternatives of the future development of economic and social history lie in three potential solutions: a) continuation of the current “defensive” concept of economic and social history; b) separation of economic and social history and their autonomous shaping; c) concept of “offensive” integrating socio-scientific approach.

Keywords: history and theory, cultural history, social history, economic history, economic history in the Czech Republic

JEL Classification: N, N0, N00, N01